

*Mångfaldsmekanismer på
teamnivå: Fallstudie
från en svensk
grundskola*

4/11, 2025

**Indira Kjellstrand
Högskolan Kristianstad
och Timur Uman
Jönköping Universitet**

- ▶ Under de senaste åren har skolor gått mer och mer mot **team-baserade arbetssätt** (Vesikivi m.fl., 2019; Ohlson, 2012; Meirink m.fl., 2010; Kärkkäinen, 2000).
- ▶ **Teamundervisning** uppmuntras numera också **officiellt i den nationella läroplanen** (Skolverket, 2024b).

Varför då?

- ▶ För att det ofta leder till en **mer effektiv undervisningsprocess, bättre läranderesultat och mer gemensamt lärande** än när lärare arbetar helt själva (Vesikivi m.fl., 2019; Ohlson, 2013).
- ▶ Samtidigt blir både **lärare och elever allt mer mångkulturella** (Okken m.fl., 2022; Tadmor m.fl., 2012).
- ▶ Under de senaste två decennierna har den **ständiga migrationen** gjort att **27% av grundskoleeleverna idag har utländsk bakgrund** (Skolverket, 2024a; Obondo, Lahdenperä & Sandevärn, 2016).
- ▶ För att hantera **lärarbristen** har man dessutom öppnat **flera alternativa vägar in i läraryrket**, vilket har breddat den **sociokulturella sammansättningen** bland lärarna (Billmayer & Perselli, 2024).

Upplevd etnisk mångfald i lärarlag

- ▶ Det finns många studier om elever med olika kulturell bakgrund och hur man undervisar dem - men inte så mycket om **mångkulturella lärarteam**.
- ▶ Kulturell mångfald kan ibland vara en **utmaning** - t.ex. genom stereotyper eller missförstånd i kommunikationen.
- ▶ En **tillgång**, som skapar kreativitet och lärande (Köbler m.fl., 2022; Stahl & Maznevski, 2021).
- ▶ Kulturell mångfald är alltså **varken ett hinder eller en mirakellösning i sig** - effekten beror på hur teamet fungerar tillsammans, hur ledarskapet ser ut och på omständigheterna runt omkring (Mannix & Neale, 2005; Van Knippenberg & Schippers, 2007; Stahl & Maznevski, 2021).

Vad säger litteraturen?

- ▶ Kultur är något komplext - ett socialt fenomen - och i ett mångkulturellt team har varje lärare sitt eget perspektiv, sina egna värderingar och normer.
- ▶ Ålder, kön och språkkunskaper kan ibland påverka hur teamet fungerar, ibland till det negativa.
- ▶ Ekonomiska skillnader, ojämlikhet och till och med korruption tenderar att bli **mindre problematiska** i team där det finns kulturell mångfald.

Vem har vi studerat?

19 personer som jobbar inom skolan deltog i studien, varav 14 var kvinnor.

- ▶ 14 lärare i olika ämnen för årskurs 1-9 (14 stycken),
- ▶ en skolsköterska,
- ▶ en biträdande rektor,
- ▶ en specialpedagog,
- ▶ en fritidspedagog
- ▶ en studie- och yrkesvägledare.

Vem har vi studerat?

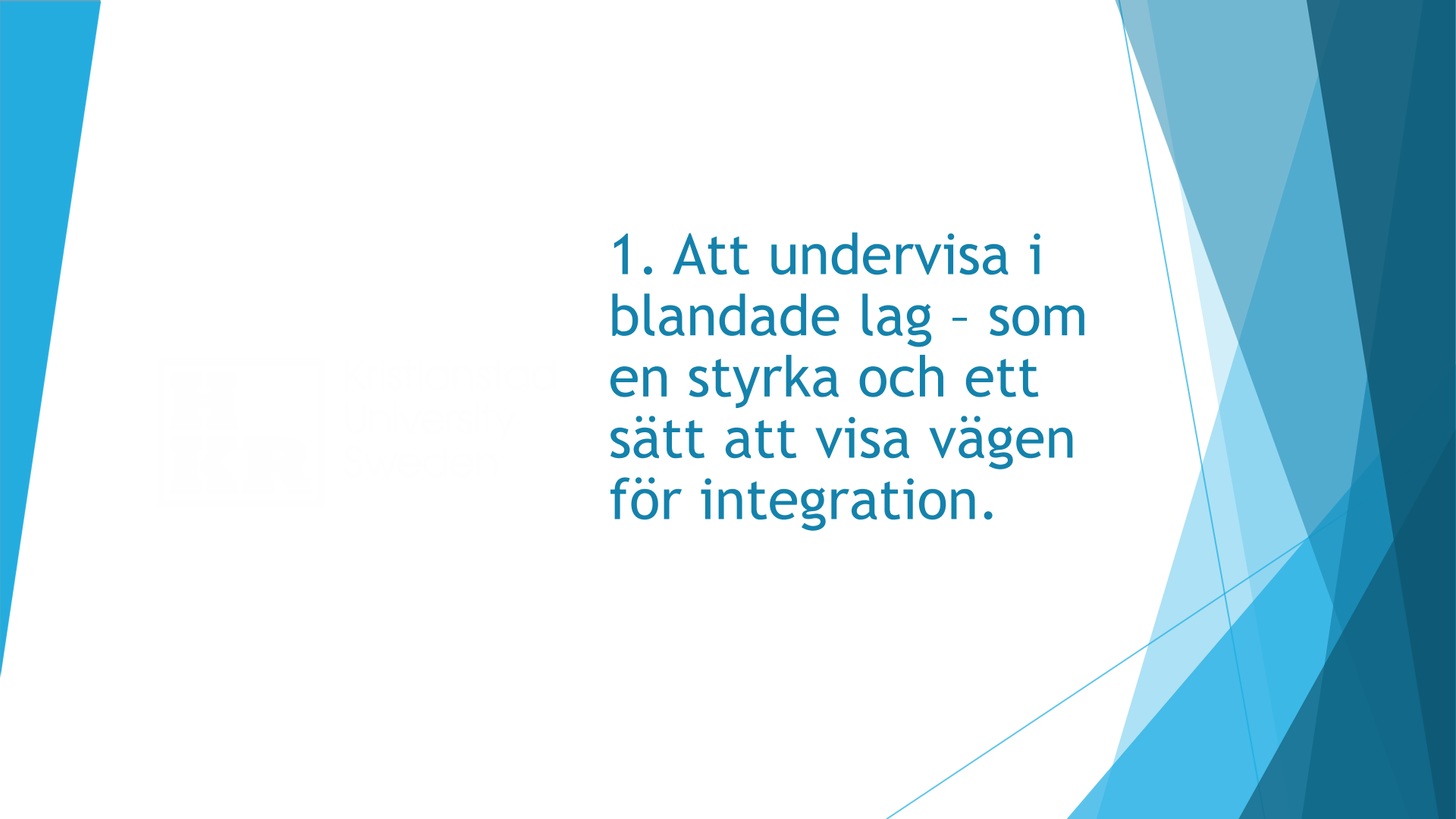
- ▶ Två av deltagarna hade föräldrar från Latinamerika och flyttade till Sverige som barn.
- ▶ Tolv hade svenska föräldrar.
- ▶ Tre lärare hade irakiskt ursprung, men hade bott i flera olika länder - en av dem växte upp i Tyskland innan hen bosatte sig permanent i Sverige.
- ▶ En lärare har kurdiska föräldrar och en annan libanesiska, men båda var födda i Sverige.
- ▶ Alla deltagare jobbade på samma skola (3 månader - 15 år).
- ▶ Alla namn vi använder i artikeln är påhittade.

Kristianstads
University
Stockholm

Vad säger analysen?

Vi presenterar i 4 delar

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, ranging from light sky blue to deep navy blue. These shapes are primarily located on the left and right sides of the slide, framing the central text area. The shapes include triangles, polygons, and layered rectangles, creating a modern, architectural feel.

1. Att undervisa i
blandade lag - som
en styrka och ett
sätt att visa vägen
för integration.

- ▶ Att jobba i kulturellt blandade team ses som något positivt och berikande
- ▶ Det handlar om **ömsesidig respekt, tillit och en gemensam vilja att samarbeta**
- ▶ Kulturell mångfald ses som en **styrka** - något som skapar bättre samarbete i jobbet och visar eleverna hur inkluderande teamwork kan fungera i praktiken

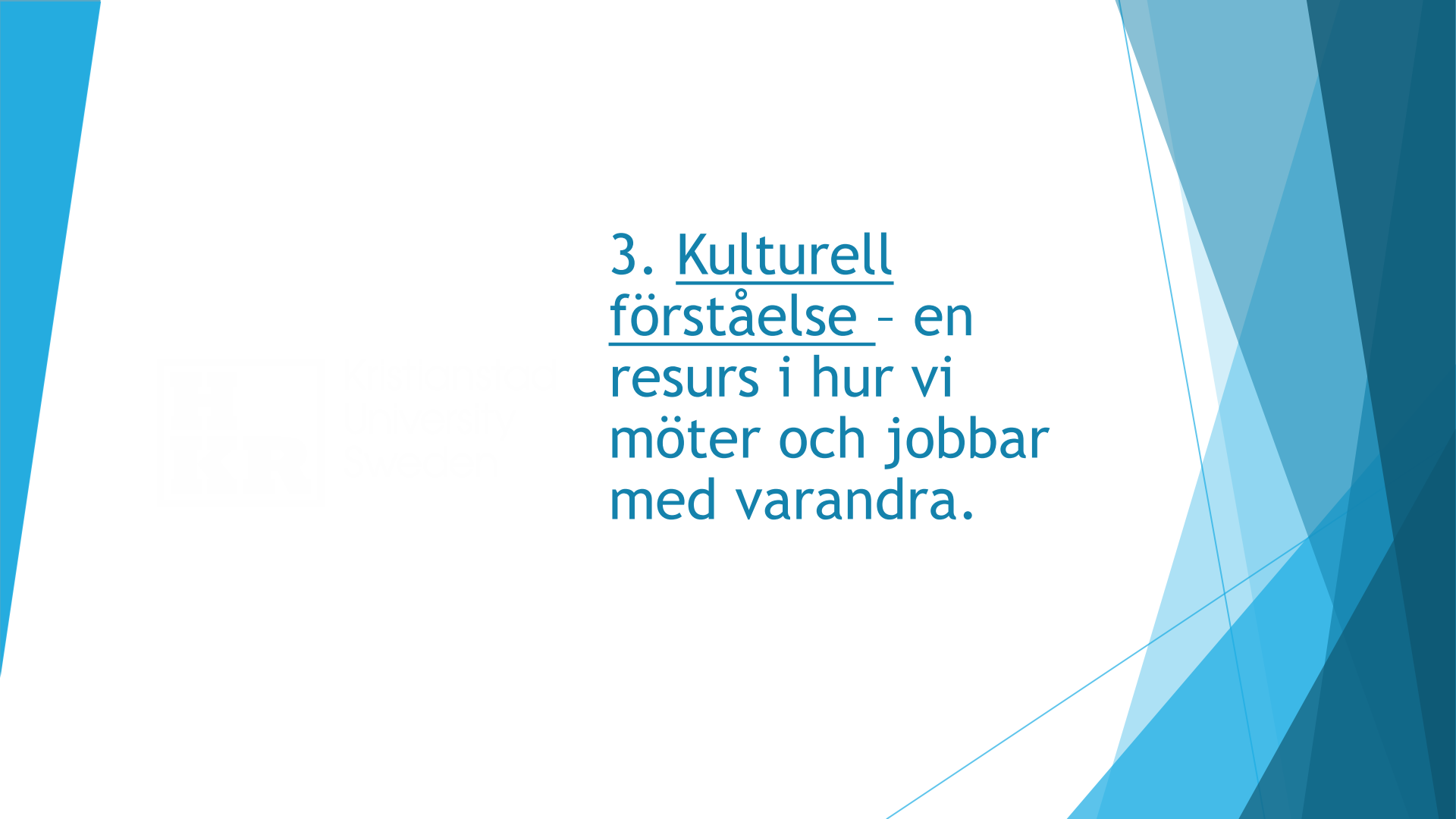
Lärare uppskattar mångfalden i sina team inte bara i jobbet, utan också på ett personligt plan. Som Lars säger:

“Vi fastnar lätt i våra egna sätt att tänka. Vi tror att vi tänker stort och utanför boxen. Sen kommer någon annan in och plötsligt blir det: ‘Just det!’ - och hela bilden förändras. Det kan leda till fler idéer. [...] När någon har med sig ett perspektiv från ett annat samhälle blir det ofta ännu bättre.”

Kulturell mångfald i lärarlag hjälper att:
”bygga broar och nå alla elever” (Amina) och
*”visa eleverna att det går att leva
tillsammans och fungera ihop”* (Astrid).

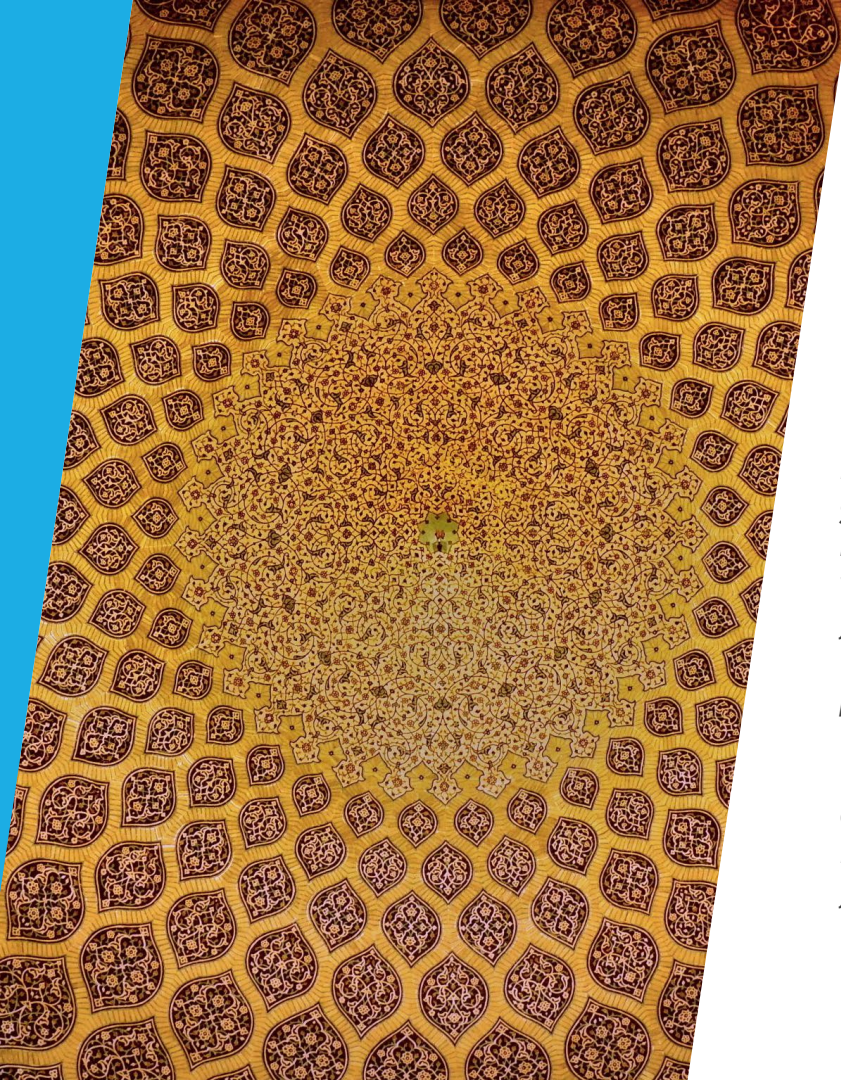
2. Att prata
språket - och
bygga gemenskap
på köpet.

- ▶ När lärare delar språk och kulturell bakgrund med nyanlända elever och deras familjer blir det mycket lättare att kommunicera och förstå varandra.
- ▶ Det skapar en brygga mellan skolan och hemmet och gör samarbetet smidigare för alla.

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, creating a modern and dynamic visual effect. The shapes are primarily triangles and polygons, some solid and some semi-transparent, layered to create depth.

3. Kulturell förståelse - en resurs i hur vi möter och jobbar med varandra.

- ▶ Lärare med mångkulturell bakgrund använder sina erfarenheter för att bygga tillit, skapa gemenskap och stötta integrationen av elever med olika bakgrund.
- ▶ Deras kulturella förståelse hjälper dem att nå både elever och föräldrar - både i och utanför klassrummet.
- ▶ Kulturell mångfald är en viktig del av en inkluderande och lyhörd skolmiljö.

“Ta Ahmed till exempel. Han fattar. Han kan relatera till vad de här eleverna har gått igenom - särskilt på fritiden - för han förstår. Och han vet till exempel hur viktigt det är för dem att ha en fritidsaktivitet. Han säger ofta: ‘Fotbollen räddade mig.’ Så han försöker peppa dem: ‘Vill du inte komma och träna? Vill du inte gå med i ett lag?’ - inte bara spela ute på gården. Så... hans erfarenheter leder faktiskt till riktiga, konkreta resultat.” (Ebba om fotboll på fritids)

“Jag har en liknande bakgrund hemifrån, så jag förstår att saker fungerar annorlunda i deras familjer. Men även om jag inte tänker på kultur, utan mer på utmaningarna - eftersom jag själv hade en tuff uppväxt - så hjälper det. Det handlar inte bara om kultur.” (Ahmed)

4. Könroller och när olika kulturer krockar i förväntningar.

- ▶ Kulturell mångfald kan ibland skapa spänningar, särskilt kring könsroller och förväntningar.
- ▶ Astrid och Nils berättar om situationer där samarbetet över kulturer ledde till att traditionella könsroller smög sig in och skapade obalans.
- ▶ Deras erfarenheter visar hur kultur och språk kan påverka makt och kön - och hur svårt det ibland är att prata öppet om sådana frågor i mångkulturella team.

- ▶ “När jag jobbade med en palestinsk kollega hamnade jag i en väldigt traditionell *kvinnoroll* - jag fixade papper, juice till eleverna och allt det där, medan han tog en mer *‘manlig’ roll*. Det var svårt att bryta mönstret. Jag försökte tänka ‘jag är en svensk kvinna, jag gör det här’, men ändå höll jag tillbaka för att samarbetet skulle funka. I efterhand känner jag bara: *herregud, jag blev som en hushållerska*.

Jag tog aldrig tag i det, utan *låtsades* att det inte var ett problem - och jag växte som lärare först efter att han slutade.

Språket spelade också in. Han kämpade med svenskan, så jag sa: 'Okej, jag skriver, jag är ju svensk.' I stället för att utmana honom gjorde jag det själv.

Vi har haft liknande diskussioner om kulturella skillnader - till exempel att vissa kvinnor inte tar i hand med manliga kollegor. Och *vi tassar runt* det. Någon kanske muttrar '*vad tusan*', men ingen säger rakt ut: '*Det där funkar inte.*' Det har liksom blivit något vi inte längre reagerar på." (Astrid)

“Vi har en syrisk kollega som bott här i 25 år men pratar väldigt lite svenska, och det skapar problem - det är svårt att förklara vissa saker. Hon har också ett annat sätt att se på saker. Hon är en arabisk kvinna som vill ta hand om allt - diska, tvätta, fixa - även om jag försöker stoppa henne. Det blir lite krångligt ibland.” (Nils)

Kristianstad
University
Sweden

Sammanfattning

- ▶ Studien visar att kulturell mångfald får betydelse genom tre saker: **kulturell förmedling, språk som grund för samarbete, och hur könsnormer samverkar.**
- ▶ Mångfalden syns inte bara i personalens sammansättning, utan också i **relationer, kommunikation och det dagliga arbetet i skolan.**
- ▶ Lärare med flerspråkig och mångkulturell bakgrund spelar en viktig roll i att **bygga tillit till elever och familjer, stödja språkutveckling och förmedla kulturella förväntningar.**

Ledare kan främja inkludering genom att

- 1 erkänna och värdera den tid som läggs på relations- och förmedlingsarbete
- 2 rotera uppgifter som planering, administration och föräldrakontakt
- 3 erbjuda stöd som enklare översättningshjälp och forum för reflektion - så att individuella styrkor blir en gemensam resurs i teamet.

FRÅGOR?

